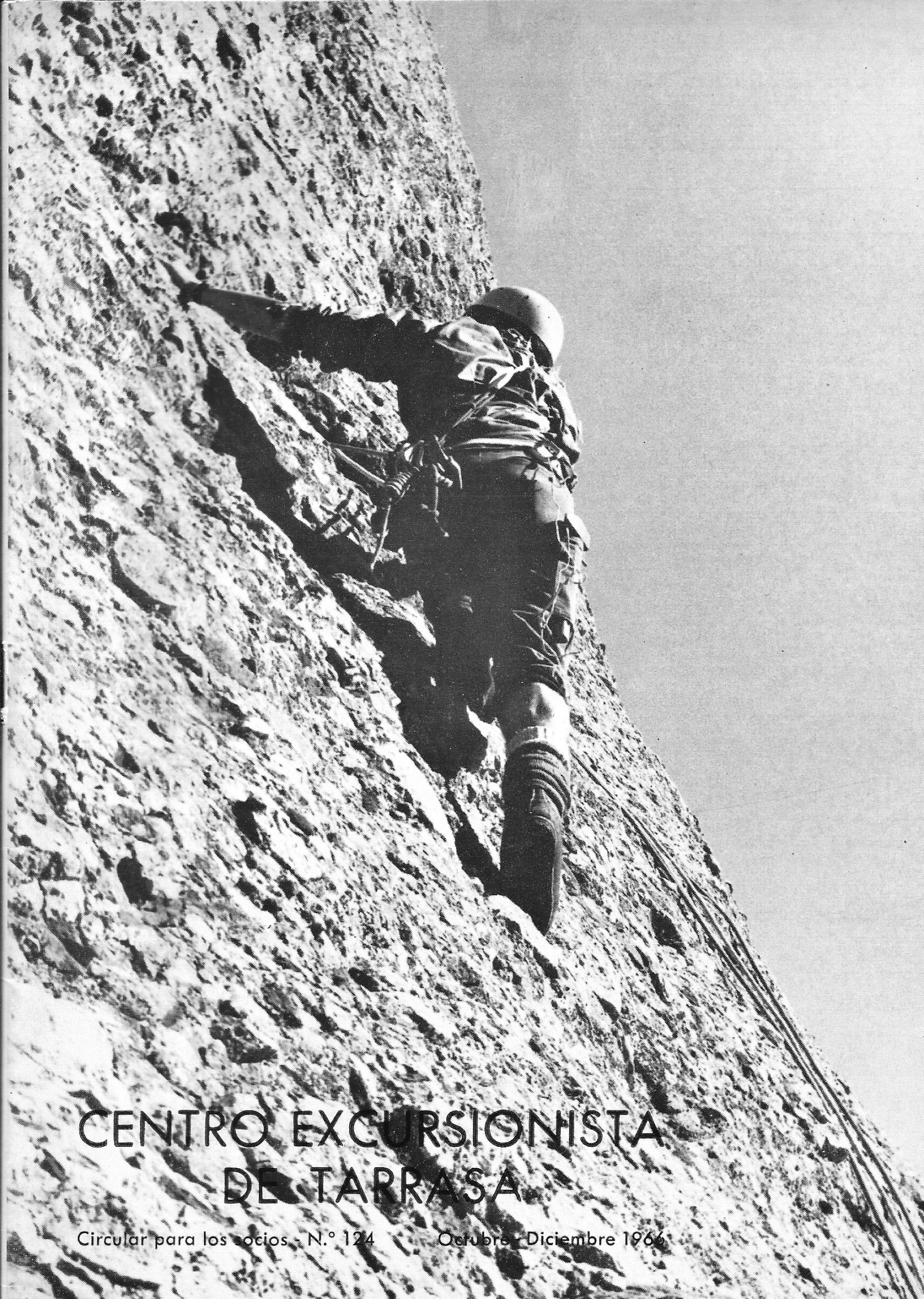

CENTRO EXCURSIONISTA DE TARRASA

Circular para los socios - N.º 124

Octubre - Diciembre 1966

Sumari:

NADALA, per F. Palet i Setó.

ELS PRIMERS MIL ANYS D'UNA CIUTAT: ÈGARA (III), per Ramir Masdeu.

LA RECERCA DE "PRIMERES", per Jaume Galofre.

ESCALADES EN LA SERRA DEL CADÍ, per Angel Casanovas.

"TOZAL DEL MALLO", per Ramon Vilalta.

CRONICA: Actes i conferències. - Biblioteca. - Necrològica: Francesc de P. Maspons i Anglasell.

SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA: "Panxa del Bisbe" via G.E.S.A.M. (Montserrat), per J. Piera.-Ingrés de socls a l'E.N.A.M. i G.A.M.E. - V Curset d'Espeleologia, per Joan Batlle.

SECCIÓ CORAL: "Tornem a cantar", per F. Palet i Setó.

GRAVATS: Serra del Cadí. Roca de l'Ordiguer des de Prat del Cadí. Fotos Angel Casanovas.

PORTADA:

ESCALANT A MONTSERRAT

FOTO: FREDERIC BELLOTS

Adherido a la
Federación Catalana de Montañismo
y
Federación Catalana de Esquí

Circular para los socios n.º 124

OCTUBRE - DICIEMBRE 1966

CENTRO EXCURSIONISTA DE TARRASA

Nadala

*Quan aquella Família
tan pobra, cercava
un recer.
I la Mare portava
la càrrega dolça
en el seu ventre Sant;
trobaren el portal.
S'hi agençaren
i Ella deslliurà l'Infant.*

*Tot a peu pla
i sense pressa.
Tot natural.
Però, ha plogut
i ha tempestejat
tant des d'ençà.
Un riu d'or
i metzina
ens resseca el cor.*

*No comprenem
aquell fer en silenci.
quietud i pau.
El treball del Fuster
amb amor a l'ofici
més que al diner.
La Mare quietament
tenint cura del Fill,
sense una queixa.*

*La família Santa
ens mostra un camí.
I no el voldrem seguir?*

*Ara, un riu d'or
i mentida
ens resseca el cor.*

F. PALET I SETÓ

renes de muntanya arribava a l'actual Martorell que no és altra que l'«Ad Fines» romana, quin nom ja indica límit entre dos territoris o jurisdiccions, on la presència d'un altre Arc Triomfal, conegut llegendàriament pel Pont del Diable, senyalitzava la separació entre Laietans i Lacetans, i com també sembla que la Cossetània s'havia extès en alguns antics períodes fins el riu Llobregat, —el «Rubricatum flumen» dels llatins—, l'Arc de Martorell indicaria la separació de les tres tribus (Cossetana, Laietana i Lacetana), de les tres ciutats (Tàrraco, Bàreino i Egara) i de les diòcesis barcelonesa i egarenca.

Pel cantó llevantí, la Laietània arribava a Arenys de Mar i la Lacetània fins a Riells del Montseny. Les serres del litoral, Tibidabo, el Far, Montnegre, etc., traçaven els límits naturals entre la Laietània i la Lacetània, que igualment eren vàlids per enmarcar els municipis «barcinonensis» i «egarensis».

Pel cantó septentrional, les serres del pre-litoral com són Montserrat, Sant Llorenç del Munt, Tagamanent i Montseny, eren les fites topogràfiques entre la ciutat d'Egara i la d'Ausa (Vic), i també més vers a l'est amb la de Gerunda (Girona). En quant al costat nord-occidental, poste-

riorment limitava amb el «Municipium sigarrens» tal com refereix una làpida romana emplaçada dins l'atri de l'església parroquial de Prats del Rei.

El text d'aquesta peça de marbre, és el següent: «C. VIBIO LVPERCO IIII VIR MUNICIPI SIGARRENS C. VIBIUS LATRO FILIVS». La interpretació és com segueix: «EL FILL CAIUS VIBIO LATRO A (dedica aquesta làpida a son pare) CAIUS VIBIO LUPERCO QUATORVIR DEL MUNICIPI DE SEGARRA».

Es escaient posem ací, una hipòtesi relacionada amb la tribu dels «lacetani» o millor dit, dels «laketani», si ho escrivim d'acord amb la pronunciació del llatí arcaic. Aquesta tribu ve citada moltes vegades en les primeres fonts documentals que es refereixen a Hispània, i algú creu, que degut a un procés lingüístic normal i corrent de metàtesis (alteració de posició en les lletres del vocable), el nom de «laketani» es transformà en «Katelani», i aquest al convertir-se en nom comú dels habitants d'una regió cada vegada més extensa i important, donà lloc a l'aparició de la paraula Catalunya, que equival i distingeix al país on hi viuen els «katelani».

Veus ací una teoria més, i per cert força versemblant, que intenta trobar una explicació etimològica al misteriós origen i significat del nom excels que denomina a la nostra terra.

ÈGARA, CIUTAT ROMANA

El poblat ibèric anomenat ARX-EGAR, al llatinitzar el seu nom, després de la conquesta romana, passà a dir-se simplement ÈGARA, i es féu total omisió de la partícula ARX, que era una expressa referència a la seva condició de poblat fortificat.

Els textos llatins epigràfics, com més endavant detallarem, ens parlen sols del «Municipium F. (Feliç o Flavium)» d'Ègara.

Durant el domini romà, Ègara adquirí una importància notable. Bona mostra de la mateixa són els importants restes petris, en forma de capitells, columnes i basaments, trobats en ocasió d'excavacions efectuades o al fer les valles per posar els fonaments a una edificació.

Alguns d'aquests restes, no ha calgut cercar-los sota terra, sinó que han estat sempre visibles per haver-los empleat en la construcció de les esglésies visigòtico-romàniques de Sant Pere,

com material procedent de recuperació.

De que la ciutat d'Ègara existí, no hi ha cap dubte, però també és cert que de la mateixa sabem molt poc, i gens, en allò respecte al seu pla urbà i el lloc precís on estaven ubicats els seus principals edificis.

Aquest és un misteri inexplicable, i de quina ignorància potser en tenim la culpa els terrasencs, per falta del necessari interès en averiguar-ho.

Mai no s'ha realitzat un programa suficientment intens i important d'excavacions en aquelles zones on es creu possible puguin haver-hi restes arqueològics romanes, i alguns s'han perdut per ignorància o negligència.

No ignorem que s'han efectuat excavacions d'importància dins el recinte de les esglésies de Sant Pere, si bé d'una forma molt parcial, ja que bona part de la seva superfície resta per excavar, i per tant ignorem allò que les seves interioritats es possible continguin.

LA URBS EGARENCA

La urbs o població romana egarenca, devia trobar-se situada, segons les opinions més generals i autoritzades, en la part

nord de les esmentades esglésies, abraçant tot el terreny comprès entre els dos torrents de Vall Paradís i el de Santa Maria. Aquest últim, també conegut per Fàbrega, i en alguns casos Monner, ambdós noms sinònims d'aprofitament hidràulic.

En aquest lloc, mai no s'ha realitzat d'una forma expressa cap investigació arqueològica, però també cal dir-ho, mai la casualitat ha fet que la troballa d'algun objecte important, dongués el toc d'atenció providencial per a emprendre una més acurada recerca.

Els romans, no consideraven la ciutat com una senzilla o amorfa agrupació d'habitacl's, sinó l'àmbit on tenia lloc la vida col·lectiva i per consegüent creien devia estar dotada de tot allò necessari i indispensable per a satisfer les nombroses exigències de la seva afinada civilització (santuari's, basílica, cúria, banys, fonts, teatre, serveis sanitari's, etc.).

La ciutat era el símbol vivent d'un sistema social, polític i religiós.

Ègara, fou inicialment una colònia militar, base de les organitzacions jurídic-administratiues i religioses del municipi del mateix nom.

Podem molt bé suposar, que

la seva urbanització era un fidel reflexe de la mare Roma, i per tant es seguiren les normes bastant estandaritzades que utilitzaven a tot el llarg i ample del seu vast imperi.

Els romans, edificaven preferentment les ciutats, quan aquestes eren de nova planta, seguint unes normes de tipus castrense amb clara influència mitològica o religiosa. Aquestes eren: planta quadrada o rectangular, sempre que la naturalesa del terreny ho permetés; distribució de les vies principals, places, illes i carrers, en forma de tauler d'escacs, o sigui en forma molt semblant a l'eixampli barceloní. Com a protecció, estaven voltades de muralles, i en alguns casos un sistema defensiu molt senzill a base d'estacades i el seu corresponent vall o fossar. Les portes principals, estaven en el mig de cada costat del quadrilàter i orientades segons els quatre punts cardinals.

L'Ègara romana, gràcies a les torrenteres que en bona part l'envoltaven, li fou molt fàcil disposar d'un sistema defensiu, establint una estacada en el marge dels torrents, i un mur de pedra o fang ampararia la seva part septentrional.

Dues vies principals, creuarien la població; anomenada «Cardo»

l'orientada de Nord a Sud, i «Decumanus» la de sentit Est a Oest.

Aquesta disposició tenia un sentit profundament religiós i de neta influència astronòmica, per ésser el primer l'eix aparent de rotació de les estrelles, i el segon, el camí o trajectòria del sol i dels planetes visibles.

En el punt crucial d'aquestes dues vies, estava situat el «Forum» o plaça pública, vorejada per sumptuosos edificis com eren el Capitolium o temple màxim, i la Cúria o lloc de reunió dels decurions i edils. També hi hauria la Basílica, que és l'edifici on tenien lloc els actes relacionats amb l'administració de la justícia.

El Capitolium egarenc, per no haver-hi cap prominència en tota la planúria que va de torrent a torrent, estaria format per una base o «podium» a fi d'aixecarlo per sobre dels edificis més propers, tal com ho reclamava la importància d'un temple dedicat a les tres primeres divinitats romanes: Júpiter, Juno i Minerva.

L'actual carrer Major de Sant Pere, té l'orientació exacta del

«Cardo» romà, però desconeixent la seva extensió, és difícil deduir on podia estar situat el «forum». Els carrers paral·lels al «cardo», tenien el nom de «Cardines» i de «decumanis» els que li eren perpendiculars.

En Salvador Cardús, refereix la notícia, trobada en un vell manuscrit terrassenc, de que en el torrent de Vall Paradís foren descobertes anys enrera, unes pedres numerades, que es creu podien haver pertenescut a un amfiteatre, i de les quals avui dia no se'n sap res.

Ègara, mai tingué una importància demogràfica considerable per poguer permetre's el luxe de posseir un amfiteatre, que és una obra costosa i de gran envergadura arquitectònica, però sí que podia molt ben disposar d'un senzill teatre o semi-amfiteatre, construït per a major economia de treball i materials en el marge del torrent de Vall Paradís, donant al talús la forma còncava necessària per assentar-hi el graderiu o «cavea», l'«orchestra» i el «frons scenae» estarien en el llit del torrent o en el marge d'enfront.

Ramir MASDEU

La recerca de "primeres"

El campament de vacances del Centre d'aquest any, estava situat sota una serralada, que, segons veus, s'anomenava Montserrat, i que correspon al primer contrafort de la banda esquerra de la Vall de Pineta.

El nom de Montserrat, pels muntanyencs catalans, és suficient motiu per a posar-hi atenció, i ben mirat tenia alguna cosa de semblança, doncs una munió d'agulletes s'alçaven cara al cel, com vulguent fer notar la seva petita personalitat vers els colosos en altitud i importància que les rodegen.

Si per als acampadors aquella serralada era un esplai contemplar-la, per als acampadors-escaladors el seu primer pensament era si aquelles agulles haurien estat vençudes per l'home. L'esperit d'assolir primeres, tan arrelat en els escaladors, començava a manifestar-se, i aprofitant que els primers dies d'estança al campament el temps no va ésser bo per a emprendre ascensions de més importància, intentàrem escalar alguna d'aquelles agulletes, que vistes des del campament, s'alçaven tan airoses. Solament dues tenien certa dificultat escalatòria, doncs les altres eren pràcticament fàcils per alguna de les seves cares.

En Francesc Burgos, Ramon Vilalta i el que sotasigna, acompanyats d'altres amics, ens situem sota la primera agulla. Com ens ha passat altres vegades, els tres volíem fer de primers de corda, i després d'un estira i arronça, optàrem en fer un sorteig a palletes, tocant-me a mi fer de primer.

M'encordo ràpidament i en un pas delicat de flanqueig em situo a un lloc on puc clavar un pitó d'assegurança, d'allí, pujant uns 4 ó 5 metres hi ha una petita fisura on col·loco un extraplà bastant insegur. Aleshores s'em presenta una placa grossa i llisa, on la manca de preses en fa passar una estona de dubte, decidint-me finalment a passar-la, mentre dic als companys que m'assegurin bé, doncs són uns 4 ó 5 metres pulits per l'aigua i que s'han de superar aprofitant les petites rugositats que la mateixa roca forma, fins trobar una petita presa, que m'hi agafo en un sospir d'alleujament, doncs veig que d'aleshores en endavant el problema de la via està pràcticament resolt. Uns 10 metres més de pas fàcil i em trobo dalt del cim

ESCALADES EN LA SERRA DEL CADÍ

Primera absoluta a l'esperó inferior de la Roca de l'Ordiguer, per la variant "Genís-Casanovas"

ITINERARI:

Arribats a ESTANA des de Martinet, sortim pel camí que'ns mena de dret a Prat de Cadí (una hora). Des d'aquest lloc tenim a l'abast la Roca Verda i la Roca l'Ordiguer, solament ens caldrà pu-

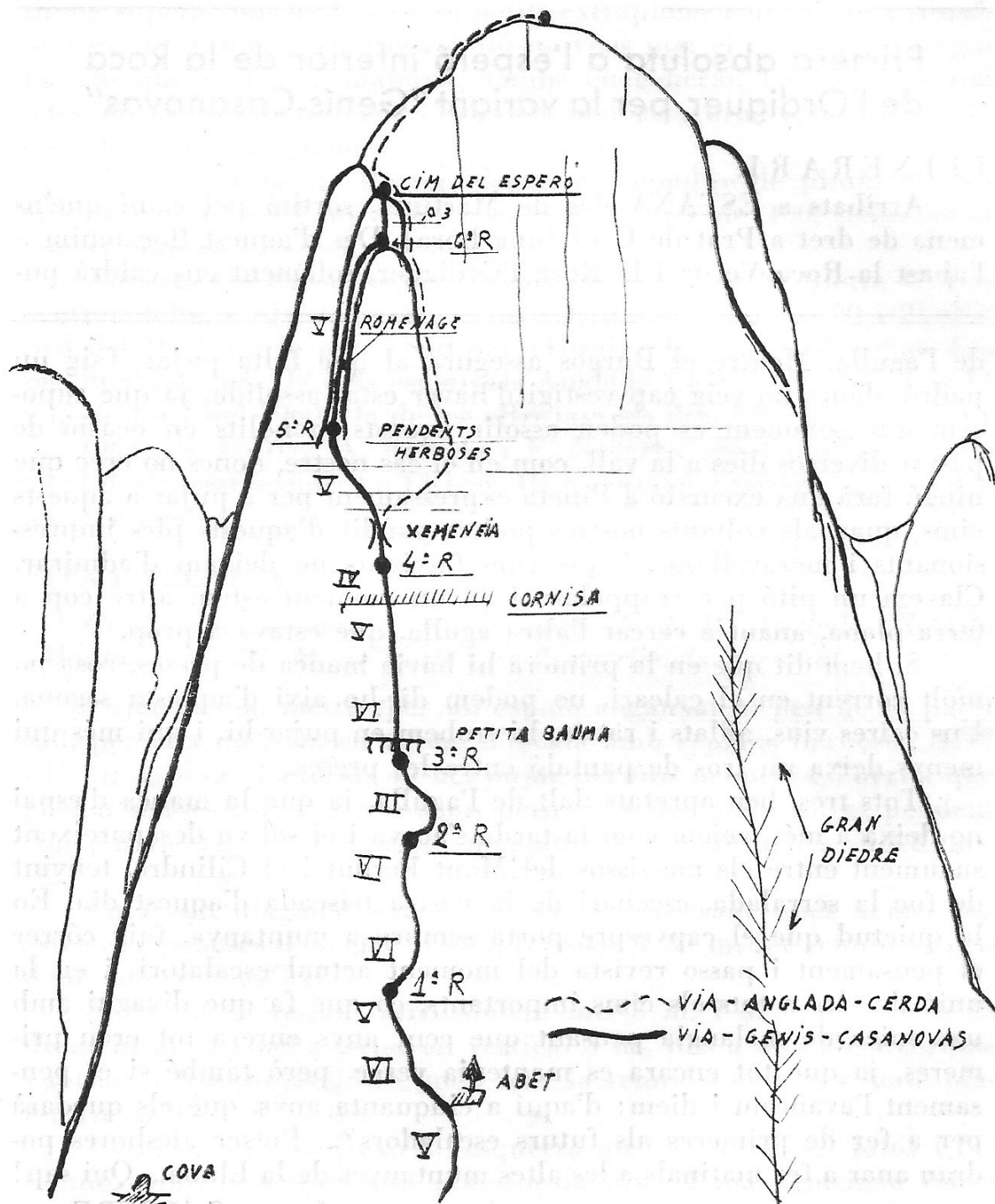
de l'agulla. Mentre el Burgos assegura al que falta pujar, faig un padró, doncs no veig cap vestigi d'haver estat assolida, ja que suposem que solament es poden assolir aquests monòlits en ocasió de passar diversos dies a la vall, com en el cas nostre, doncs no crec que ningú farà una excursió a Pineta expressament per a pujar a aquests cims, quan als voltants nostres podem gaudir d'aquests pics impressionants i meravellosos, i que com fascinats no deixem d'admirar. Clavem un pitó per «rappelar» i en un moment estem altre cop a terra plana, anant a cercar l'altra agulla, que estava a prop.

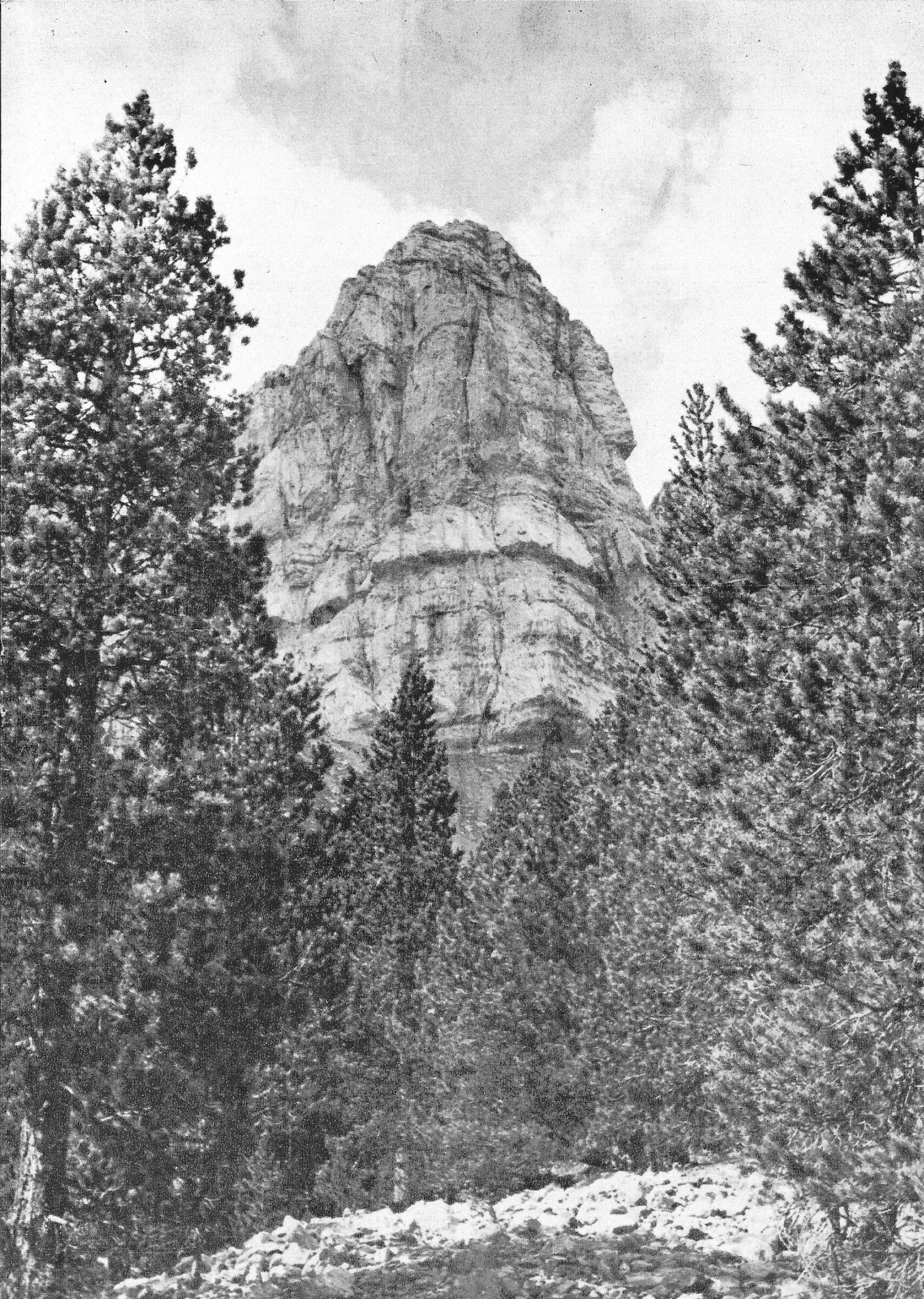
Si hem dit que en la primera hi havia manca de preses, cosa no molt corrent en el calcari, no podem dir-ho així d'aquesta segona. Uns caires vius, afilats i ratats, hi trobem en pujar-hi, i qui més qui menys deixa un tros de pantaló entre les preses.

Tots tres, ben apretats dalt de l'agulla, ja que la manca d'espai no deixa a més, veiem com la tarda s'acava i el sol va desapareixent suaument entre els massissos del Mont Perdut i el Cilindre, tenyint de foc la serralada, escenari de la nostra triscada d'aquest dia. En la quietud que el capvespre porta sempre a muntanya, faig córrer el pensament i passo revista del moment actual escalatori, i en la unió de vies a tots els cims importants, ço que fa que divagui amb una mica de melangia pensant que cent anys enrera tot eren primeres, ja que tot encara es mantenia verge, però també si el pensament l'avancem i diem: d'aquí a cinquanta anys, què els quedarà per a fer de primeres als futurs escaladors?... Potser aleshores podran anar a fer matinals a les altes muntanyes de la Lluna... Qui sap!

Jaume GALOFRE

ROCA DE L'ORDIGUER - Cara Nord

jar la tartera fins al peu de la paret elegida. La nostra escalada comença per una característica fisura, que ens queda a l'esquerra d'un gran diedre molt ben marcat, i sota mateix d'un petit abet. Una trentena de metres més solament a l'esquerra, del començament de la via, trobem una petita boca on en temporada no gaire avançada és probable trobar-hi aigua.

FITXA TECNICA:

Comencem l'escalada superant els primers deu metres, fins arribar al peu del petit abet. Des d'aquest punt flanquegem a l'esquerra col·locant-nos dintre d'un diedre de difícil superació i escassos metres. Un cop superat continuem per una fisura, alternant l'artificial en precàries sortides d'escalada lliure. Així fins el final de la fisura, on obliquarem un metre a l'esquerra per doblar ja francament a la dreta, i en 8 ó 9 metres més d'escalada lliure, arribar a una petita repisa on instal·lem la primera reunió. (Llarg de corda 40 metres; dificultat V, VI. Material 7 pitons).

Continua la segona tirada amb un delicat flanqueig ascendent envers la dreta, fins aconseguir col·locar-nos de nou al diedre pel que hem començat l'escalada i que abandonem a l'altura de l'abet en la primera tirada. Un cop en ell anem guanyant alçada pel seu cantó dret fins a la meitat del mateix, lloc on deurem flanquejar novament passant al seu costat esquerre, continuant així en passos diversos i alguna superació d'estreps fins a la segona reunió. (Llarg de corda 40 metres; dificultat VI; material 4 pitons).

Sortim d'aquesta reunió en escalada fàcil, però per terreny descompost. Flanquegem a la dreta fins a trobar el pas apropiat per anar novament al diedre que aquí per espai de 25 metres desapareix. Fem reunió a l'entrada del mateix i sota una petita bauma. (Llarg de corda 25 metres, 10 en horitzontal i 15 en vertical; dificultat III).

Continuem l'ascensió superant la bauma, que en els seus primers metres ofereix serioses dificultats degut a la falta de preses pels peus, però abundants i bones per a les mans. Poc a poc el diedre es va fent més ampli, permetent-nos escalar-lo amb més facilitat i franquesa, així fins que arribem a una marcada cornisa pròpia com per a instal·lar una bona reunió. Passem, però, de llarg i instal·lem la reunió uns deu metres més amunt, en una petita plataforma molt inclinada sota mateix d'una curta xemeneia. (Llarg de corda 40 metres; dificultat VI, V; material 3 pitons).

Iniciem ara el cinquè llarg de corda superant en escalada lliure l'extraplomada xemeneia la qual ens mena a uns verticals pendents herbosos de forma escalonada extremadament descompostos. Aquí, en aquest punt, la via seguida per Anglada i Cerdà per a realitzar la primera ascensió a tota la paret, oblíqua completament a la dreta i flanqueja d'aquesta manera per la seva base, els dos esperons característics de la paret. Nosaltres continuem en vertical fins al peu del «romenage» de l'esperó inferior, instal·lant aquí la reunió, assegurats en una llastre desenganxada. (Llarg de corde 40 metres; dificultat V; material un pitó).

Superem els primers metres del «romenage» un xic exposats degut a un bloc empotrat que obliga a sortir-se a enfora, després entrem ja definitivament dins la xemeneia i realitzem tota la tirada empleant la tècnica de «romenage». Instal·lem la reunió al damunt d'un petit esperó que deriva del que estem escalant. (Llarg de corda 40 metres; dificultat V; material un pitó).

A partir d'aquesta reunió ens separen del cim de l'esperó sols una trentena de metres, els quals superem en artificial per un extraplomat diedre. Aquest diedre des del lloc de reunió, apareix molt característic, ja que és l'únic lloc lògic per a continuar la via. A cinc o sis metres del cim canviem l'escalada artificial pel lliure, arribant en aquesta tècnica al final de l'esperó. (Llarg de corda 30 metres; dificultat A 3 i V; material 9 pitons).

Al realitzar aquesta primera ascensió en aquest esperó encara verge, ens veiem obligats a fer vivac en el seu cim. L'endemà ens disposem a realitzar el descens per mitjà de «rappels» pel mateix lloc on ahir vàrem realitzar l'ascensió, degut a lo molt problemàtic que es veia el forçar altra via de descens. Tal tasca ens lliura tres horas de complicats descensos. Actualment es troben abandonats per tota la via 10 pitons que faciliten aquesta davallada.

Primera ascensió realitzada per Genís Roca i Angel Casanovas els dies 14 i 15 d'agost del 1966.

Material empleat: 2 cordes de quaranta metres
2 estreps
20 mosquetons
12 pitons
1 baga de Nylon.

Angel CASANOVAS

“TOZAL DEL MALLO”

Per la cara Sud (1.ª local), via Ravier u original

El «Tozal del Mallo», situat al cantó dret de la vall d'Ordesa, constitueix un gran promontori que separa el cercle de Salarons de les parets de Mondarruego.

La seva cara Sud domina, gairebé, tota l'anomenada plana d'Ordesa; aquesta paret, que sembla haver estat pintada pels ocres i vermellorsos de la paleta d'un pintor gegantí i excepcional, ofereix, al meu entendre, el més bell espectacle de la vall. Per la seva constitució, atravesada de nombroses xemeneies i plena de blocs de pedra sortits, que li donen un què de grandios prestatge de llibres, es pot afirmar que és una veritable «Dolomita». (Perdó per l'afirmació, del tot gratuïta, perquè jo no he vist al natural les Dolomites).

Algunes vegades havíem parlat d'efectuar l'ascensió d'aquesta magnífica paret; que unia als seus alicients naturals, l'aliciet competitiu i si voleu refusable, de que una cordada del nostre Centre el va intentar sense sort ja fa algun temps, però, com dèiem, tot s'havia quedat en un parlar, fins que ja tocant el final de les nostres vacances, en el refugi de Goritz, vàrem decidir atacar-la junt amb els companys de Barcelona, Pere Navalón i Francesc Toledano.

Vàrem projectar de fer dues cordades, ells dos i nosaltres; el primer problema que s'ens va presentar va ser la falta de material, cosa que ens va solucionar el guarda del refugi Toni Martí, que ens va deixar els mosquetons que ens mancaven, junt amb unas precioses indicacions sobre la via, amb dues coses que des d'ací tornem a agrair.

Arranjat l'assumpte del material, sortírem del refugi el dia 27 de juliol, per tal d'anar a fer vivac a una bauma a un 200 metres en horitzontal del peu de la paret, al costat del camí que puja al cercle de Salarons o Carriata (des del Xalet de la SNPFC d'Ordesa 2'30 h. aprox.) i l'endemà al matí després d'esmorzar una mica, vàrem començar l'ascensió. Quan portàvem uns 100 m. de via els nostres amics de Barcelona, decidiren retirar-se, continuant nosaltres dos fins al cim, on arribarem al cap d'unes 12 hores d'escalada.

D'aquesta via, es pot dir, com a informació general, que la roca és bona, exceptuant potser la tirada d'artificial, l'escalada en aquest tros (és roca calcàrea) és del tipus alpina o atlètica, o sia amb continues superacions de braços en petits extraploms continuats, i situats de forma tal, que des de la reunió no veus mai el company que puja, fins que surt a la mateixa; també en general, les reunions són fetes en petites plataformes bones i ben assegurades, com tota la resta de la via, per demés.

L'horari de la via Ravier, depèn del nombre de pitons clavats que es trobin, en l'any 1963 n'hi havien més de 100, actualment aquest número s'ha reduït a uns 50.

Aquesta via Ravier u original, fou oberta per N. Blotti, C. Dufourmantelle, C. Jaccoux, M. Kahn i J. Ravier, els dies 20 i 21 d'abril del 1957. En la paret Sud del «Tozal» s'han obert des d'aleshores dues vies més, la dels espanyols Anglada i Guillemon els dies 11 i 12 de juny del 1960 i la de les «Brujas» els dies 27, 28 i 29 de juny del 1963 per J. Díaz, A. Rabada i E. Navarro, els dos últims morts en el desgraciat accident a l'Eiger. Hi ha també diverses variants d'aquestes vies.

FITXA TECNICA

Confeccionada amb l'ajut de dades de J. M. Anglada (Revista «Montaña») G. H. M. de París i de l'experiència personal.

Pujar uns 40 metres per un espoló enganxat al peu de la paret sud, per una muralla en forma d'escala amb replans herbosos (III° i IV°). Al final d'aquests 40 m., pujar per uns pendents d'herba que porten sense dificultat fins a un petit mur que talla tot el pendent (un pas de III°), uns metres més amunt comencen les dificultats. R2.

Pujar en diagonal cap a l'esquerra, superant unes xemeneies estretes i penoses d'escalar (IV° 2 ferros). A 30 m. fer reunió al peu d'un mur vertical. R3.

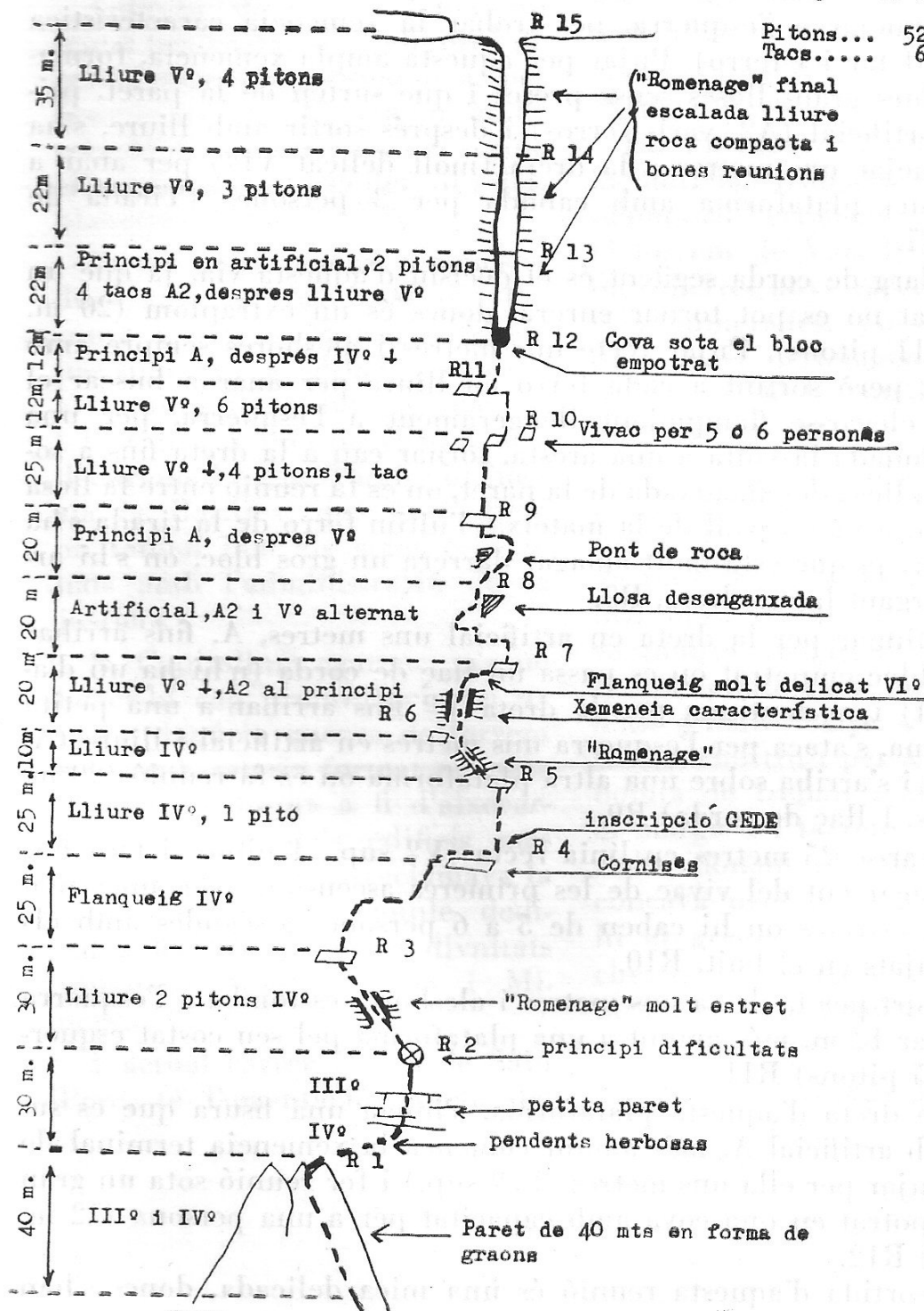
Sortir de la reunió verticalment uns 3 m. i flanquejar-ne a la dreta 10 m., tornar a pujar en vertical 5 m., fins a una altra cornisa i tornar a flanquejar 15 m. més, fent la reunió sobre una bona plataforma (III° i IV°). R4.

Pujar en diagonal cap a l'esquerra uns 25 m. (IV° i pitó) i fer reunió sobre una diminuta plataforma dins d'una xemeneia estreta. R5.

"TOZAL DEL MALLO" (2.283 m.) - Cara Sud

VIA DIRECTA RAVIER U ORIGINAL VI°

Llargada de la via 350 m.

Sortir en lliure i fer reunió damunt mateix de la xemeneia i sobre una plataforma petita però confortable (10 m. IV°) aquestes dues últimes tirades es poden reduir a una si es vol. R6.

Flanquejar a l'esquerra, per trobar la xemeneia característica (V^o sup. 1 tac i 1 ferro). Pujar per aquesta ampla xemeneia, formada per dues grans lloses sense preses i que surten de la paret, primer en artificial (A2, varis ferros) i després sortir amb lliure, s'ha de flanquejar uns metres a la dreta (molt delicat VI°) per anar a buscar una plataforma amb cabuda per 3 persones (Tirada de 20 m.) R7.

El llarg de corda següent és el decisiu d'aquesta via, ja que un cop passat no es pot tornar enrera, doncs és un extraplom (20 m. A2 VI° 11 pitons). Pujar recte uns metres i aleshores sempre amb artificial, però sortint a cada ferro en lliure per anar a buscar el següent, elevar-se flanquejant lleugerament a l'esquerra, per una vegada donada la volta a una aresta, tornar cap a la dreta fins a sobre d'una llosa desenganxada de la paret, on es fa reunió entre la llosa i la paret, o bé a cavall de la mateixa, l'últim ferro de la tirada s'ha de buscar, ja que està molt amagat darrera un gros bloc, on s'hi arriba allargant la mà dreta. R8.

Continuar per la dreta en artificial uns metres, A, fins arribar sota un bloc empotrat on es passa un llaç de corda (n'hi ha un d'abandonat) i es continua per la dreta V^o fins arribar a una petita plataforma, s'ataca per l'esquerra uns metres en artificial i lliure (A, V^o sup.) i s'arriba sobre una altra plataforma on es fa reunió (20 m. 10 pitons, 1 llaç de corda) R9.

Elevar-se 25 metres en línia recta (V^o sup., 4 pitons i tac) fins a l'emplaçament del vivac de les primeres ascensions, són unes plataformes estretes on hi caben de 5 a 6 persones assegudes amb els peus penjats en el buit. R10.

Se surt per la dreta uns metres i aleshores es tomba a l'esquerra per entrar 12 m. més amunt a una plataforma pel seu costat esquerre (V^o, 5 pitons) R11.

A la dreta d'aquesta plataforma, s'inicia una fisura que es supera amb artificial A, més amunt comença la xemeneia terminal de 80 m., pujar per ella uns metres (IV° sup.) i fer reunió sota un gran bloc empotrat en una cova amb capacitat per a una persona (12 m. 5 ferros) R12.

La sortida d'aquesta reunió és una mica delicada, doncs s'han

Crònica

- El divendres, dia 23 de setembre, s'iniciaren els actes del Curs 1966-67 amb una sessió col·lectiva de diapositives i pel·lícules del campament social de vacances.
- El IV Concurs de diapositives de Vacances, celebrat el dia 7 d'octubre, es va veure molt concorregut. Durant l'acte es repartiren els premis de l'últim Saló de Fotografia.
- La secció Coral féu el Concert de presentació de la renovada coral, el dia 21 d'octubre. La joventut dels cantaires i del director, es manifestà en les cançons executades, que foren interpretades amb gran harmonia, en especial els espirituals negres. Un auditori jovenívol, que omplia el saló d'actes, va aplaudir llargament cada actuació, tenint els cantaires de bisar algunes de les seves interpretacions. S'augura un esperançador pervindre a la renovada coral.
- Durant el mes d'octubre exposaren en el Saló d'Actes, els artistes locals Busqueta, Fernández i Guilà, una interessant mostra de les

d'utilitzar tacs de fusta (A2, 4 tacs i 2 pitons insegurs) superat el bloc, pujar amb lliure per dins la xemeneia i fer reunió 22 m. més amunt (Vº, 2 pitons) R13.

Dues tirades més amb lliure de Vº amb superacions de blocs empotrats per una xemeneia molt poc neta i clavant algun pitó d'assegurança (7 ferros) porten 58 m. més amunt al cim. R 14 i R 15.

Llargada de la via, 350 m. 52 ferros i 6 tacs.

Per a baixar cal flanquejar horitzontalment fins a trobar el camí del cercle de Salarons o Carriata i baixar per les «clavijas» del mateix, sortint al costat del refugi de la SNPFC al peu de la carretera d'Ordesa, de dalt al «Tozal» fins al vivac 1 h. 30 m. aprox.

Material: individual de doble corda, 25 mosquetons, 2 quarantes i 6 ó 7 ferros variats, en les actuals condicions.

Ascensió realitzada el 28 de juliol del 1966 per Francesc Burgos i Ramon Vilalta, del GESAM del CET.

Ramon VILALTA

seves obres pictòriques de tendència vanguardista i pop-art. Els quadres van rebre una bona crítica, tant dels visitants com de la premsa local.

- El Sr. Miquel de Paz, va parlar, sota el títol «Quatre aspectes d'un viatge als EE.UU.», el dia 4 de novembre. Els quatre aspectes desglosats foren el turístic, l'econòmic, el negre i sobre el Pabelló Espanyol a la Fira Mundial de New York. El Sr. de Paz ens introduí en el fabulós i desconcertant món nord-americà, contant diverses anècdotes ocorregudes en les diverses ciutats que visità durant la seva estada al país del dòlar. Des de l'audiència amb el president Johnson, fins als negres i portorriquenyos, van desfil·lar en la paraula fàcil i amena del conferenciant, que va acompanyar la seva dissertació amb diferents diapositives en color sobre el tema.
- La sessió de clausura del V.^o Curset d'espeleologia, es celebrà el dia 11 de novembre, amb una *charla-col·loqui* sobre el tema espeleològic, a càrrec dels professors i monitors de l'Escola Catalana d'Espeleologia, que donaren el Curset. Els cursillistes aprovats, reberen el certificat d'aptitud durant l'acte.
- «L'Astronomia en l'Antic Testament i en les Civilitzacions Egípcio-Caldees», va ésser la conferència donada el passat dia 25 de novembre pel Sr. Francesc Almor, de l'Agrupació Astronòmica Aster i membre del Consell Superior d'Investigacions Científiques. Erudit en el tema, coneixedor del sànscrit i desxifrador dels geroglífics egipcis, també consultor de la Bíblia de Montserrat, el Sr. Almor ho posà de manifest en la seva dissertació. Es mostrà partidari de l'existència de la desapareguda Atlanta, donant diferents hipòtesis sobre el tema. Desenrotllà diversos passatges de la Bíblia, sota el tema astronòmic, i al final es va produir un animat col·loqui.

BIBLIOTECA

S'ha adquirit:

«Geomorfologia», per M. Derruau, de Edicions Ariel, S. A.

Credits per un antic soci:

«Rutes amagades de Mallorca», números 1 al 12.

NECROLOGICA

Francesc de P. Maspons i Anglasell

- Deixem constància de la condolència del Centre, per la mort del patrici barceloní Francesc de P. Maspons i Anglasell, ex president del Centre Excursionista de Catalunya, gran jurista i propulsor de l'excursionisme català. El Sr. Maspons va assistir a l'acte principal de celebració del nostre cinquantenari, com a degà del citat Centre Excursionista de Catalunya.

Secció d'Alta Muntanya

"Panxa del Bisbe", via G.E.S.A.M. (Montserrat)

Després d'uns quants dies de ben considerar aquesta paret, les possibilitats d'obrir una nova via d'escalada, amb la condició de no fer ús de les pitonises de buril menys en casos extrems, decidírem en atacar-la pel seu dret de la cara S.O. on la paret cau a plomada. La primera temptativa es vengueren els 25 primers metres i degut a les dificultats trobades pels seus passos exposats de lliure es deixa abandonat el material empleat per noves ascensions. La segona i darrera temptativa es superà un tram de paret molt dreta, seguint una franja que l'aigua ha enfosquit i que cau des de l'ull característic, on hi arriben les demés vies (Badalona Mompi), i d'aquí fins a guanyar la màxima altura per lliure franc.

RESSENYA TECNICA

A la meitat de la curva del camí que porta al Pla dels Ocells i que voreja la Panxa del Bisbe, d'entre mig dels dos derrers arbres, comença l'ascensió, en lliure delicat que és assegurada per tacs fins una bauma, superada amb l'ajuda d'una pitonissa de buril, arribem a un forat on instal·lem la reunió (llarg de corda 17 m., dificultat V. VI, material 1 pitonissa buril, 2 tacs, 1 tac palanca). Se surt d'aquesta reunió, per la dreta del forat amb un curt flanqueig, que

tornem a desfer dos més amunt, situant-nos pel desobre de la 1.ª reunió, per continuar recte amunt amb lliure molt delicat i mantingut, fins a trobar un gran roc negre a on montem la 2.ª reunió (llarg de corda 35 m., dificultat VI, material 1 pitonisa buril, 1 tac, 1 pitó U). La tercera tirada, guanyant altura per sobre mateix de una reunió i desviant-nos a la dreta, per tornar recte amunt esquivant unes petites baumes, fins l'ull característic, 3.ª reunió (llarg de corda 35 m.; dificultat VI, V). Sortim d'aquí pel lloc més normal, dret de l'ull amb lliure sense complicació tècnica que ens porta a l'acabament de l'ascensió (llarg de corda 40 m.; dificultat III).

Temps a emprar-hi per una cordada de dos escaladors, de 3 a 4 hores. Material abandonat.

L'esmentada ressenya, correspon a la directíssima o via GESAM, efectuada el dia 16 d'octubre, per V. Ferrer, F. Burgos i J. Piera, membres actius del GESAM de Terrassa.

L'horari i la graduació és considerada tan sols, pels primers escaladors.

J. PIERA

del G. E. S. A. M.

Ingrés de socis al ENAM i GAME

Han ingressat com a Monitors de l'Escola Nacional d'Alta Muntanya —ENAM— els nostres consocis, senyors Jaume Galofre, Angel Casanovas, Francesc Burgos i Valentí Ferrer, després d'haver efectuat un completíssim examen tècnic d'aquesta difícil especialitat que és l'escalada.

També, després d'haver superat les proves tècniques i pràctiques reglamentàries han estat nomenats membres del Grup d'Alta Muntanya Especial —GAME— els socis senyors Jaume Galofré, Angel Casanovas i Jaume Serrat.

V Curset d'Espeleologia

En el transcurs del passat mes d'octubre, s'han portat a terme les lliçons corresponents a aquest curset, que ha estat per primera vegada adherit a l'Escola Catalana d'Espeleologia, lo que l'hi ha donat

un prestigi, en poguer profunditzar en el camp científic d'aquesta meravellosa i interessant ciència.

Totes les classes teòriques, van causar gran impacte, tant per la bona organització com per la presentació i dissertació dels professors.

El Sr. Joaquim Gracia concretà en l'estudi exterior del karst i també en les formacions epigeas de les cavitats, ja sien per corrosions de les aigües com per les separacions de les diferents capes dels materials. També la bioespeleologia va tenir entrada en aquest curset, així com els començaments tècnics de la topografia.

Es realitzaren tres sortides pràctiques en diferents avencs de Sant Llorenç del Munt, ensenyant-se el descens pel sistema més còmode a cada sima efectuat, així com la manera més segura, l'aprofitament del material i la rapidesa de les prospeccions.

Aquest curset ens ha fet molt bé, doncs ens ha fet entrar en els principis de l'extensa ciència espeleològica, sense perdre la satisfacció de l'aventura de les profunditats terrenes.

Amb gran èxit acabaren les ensenyances, i és d'ara en endavant quan comença la tasca d'un bon espeleòleg, posant en pràctica tot allò après.

Joan BATLLE

Secció Coral

TORNEM A CANTAR

Quan ja estem en plena estació tardoral, heus aquí que de sobte, la primavera ens ha entrat de nou a casa. I les majestuoses branques del nostre arbre esponerós, s'han omplert d'una bella ocellada que ha llençat els seus cants als quatre vents. La complaença dels qui estem aixoplugats a recer de la seva soca avial, ha estat unànime. Tan bon punt els hem sentit, ja no hem volgut que acabessin les seves melodioses notes. I corpresos d'oïr tan bona refilada, els n'hem restat agraïts.

Quin obsequi que ens han fet tan generós!

Tanmateix algunes de les tonades, ja les teníem un xic oblidades. En sentir-les de nou, ha estat com un retrobament. I quin engrescament tots plegats. En un moment de pausa, he ullat les cares dels circumstants, que resplandien de joia. Quina transformació s'ha operat en tots nosaltres. Els ulls ens guspirejaven i les mans picaven fort.

Tot té el seu límit i els bons i bells moments són de durada efímera.

Però ens resta l'esperança de tornar-hi. Ara tenim els cantaires a dintre casa; al caliu de la llar nostra i amb l'amorosa cura d'un cap-davanter que es lliura a la seva feina amb vocació.

Tota manifestació artística, és digna de lloança, per l'impacte que ens causa i segons el grau de receptibilitat propi.

Ara però, d'ençà que tenim tantes facilitats per fer-nos més assequible la «felicitat» i el benestar material, amb abundància de maquinària, que per cert, tota és molt sorollosa; és quan trobo a faltar més els cants. No els dels aparells reproductors de soroll-música; sinó els cants de cadascú. Fixem-nos que ara, cantem molt poc o més ben dit, gens. Deu ser que ja ens ho donen tot cantat. O és que veritablement sempre anem contra rellotge i no tenim temps per a res.

Abans, en afaitar-nos, cantàvem, mentre preparàvem els estris i quan passàvem la navalla, fins i tot engegàvem algún pinyol. Actualment com que l'acció es més ràpida i la màquina zumzeja, s'ens mor la inspiració a flor de llavi. I les mares, que també cantaven als seus fillets, aquelles cançons de la non-non i d'altres de ben xamoses (que prou m'en recordo encara amb una esgarripança, de quan la meva mare les cantava) es troben exactament igual, han perdut l'humor de cantar pel seu compte.

Vegem, doncs, si és d'estimar la represa d'activitats d'aquest sensible i escollit grup de consocis, que esmercen hores del seu descans per a fer-nos saborejar de nou les belles cançons, que tant ens enamoren.

L'endemà del concert, volgueu creure que vaig encetar el dia cantant. Quin bon auguri, no us sembla?

F. PALET I SETÓ

DECORACIÓN

ELLSA, S. A.

Carretera Martorell, 58

Teléfono 297 49 13

ESQUÍS

ALTIMIRA

Accesorios y reparaciones de todas clases - Servicio de alquiler,
Pupilaje y lacaje - Surtido de esquís económicos, por encargo

Venta de material **Attenhofer**
Esquís - Bastones - Fijaciones

Carretera Moncada, 59 - Teléfono 297 50 76

TARRASA

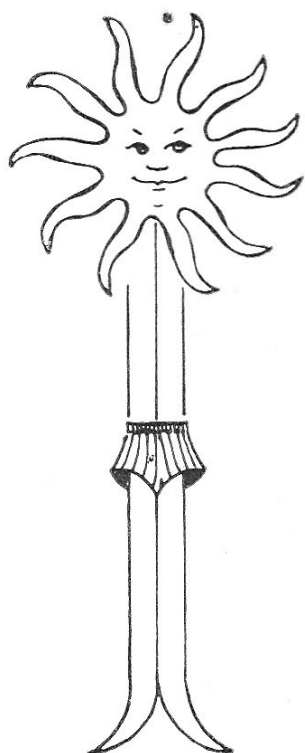
deportes **aneto**

Mayor, 36 - Teléfono 297 3047

*se complace en ofrecer a su distinguida clientela sus
secciones de deportes:*

**FUTBOL - PATINAJE - PING-PONG - HOCKEY - TENIS - BALON-
CESTO - ALPINISMO - ESQUI - BOXEO - FRONTON - ARMERIA,**
etc., etc.

*En nuestro comercio encontrará un extenso surtido de material
nacional y extranjero a precios popularísimos con garantía de
calidad*

deportes alpinos

le ofrece
el mejor surtido en

TIENDAS CAMPING
SACOS DORMIR
COLCHONES NEUMATICOS
etc., etc.

RUTLLA, 31

TELÉF. 297 40 69

F O T O S

francino

Plaza España, 13
Teléfono 2972833
T A R R A S A